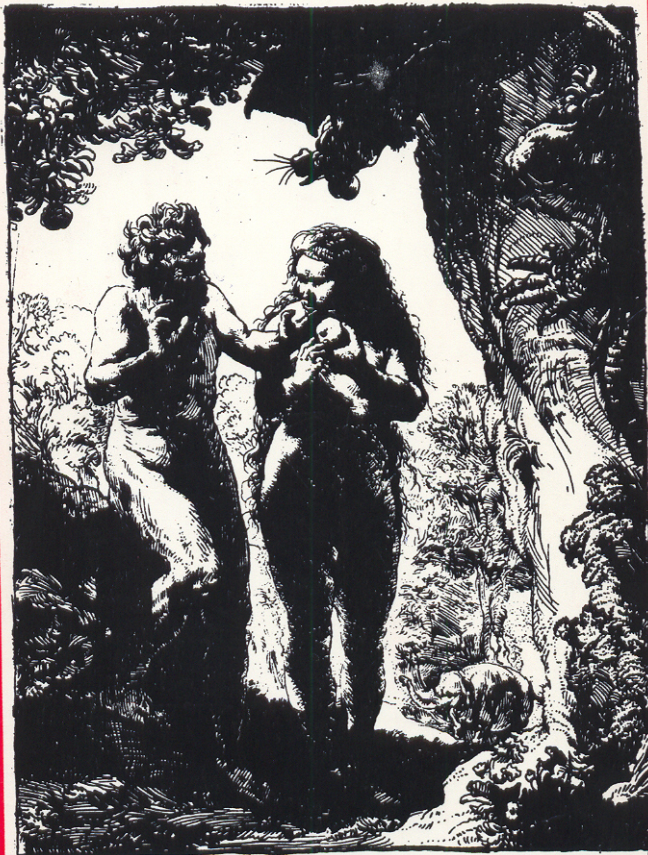

EROTIKENS IDEOLOGI

Sexdebattörer i Skandinavien om
kultursyn, sexualitet och porr

Hjördis Levin
Hans Nestius
Unni Rustad

Dorte-Maria Bjarnov
Berl Kutchinsky
Johan Ehrenberg

JOAKIM FRIEBERG

Hjördis Levin, kvinnohistoriker:

"Kvinnoförtrycket bygger på kulturell sadism"

- Samhället är alltför sexualiserat. Sexualiteten poängterar skillnaderna mellan könen. På det sättet berättigar sexualiteten förtrycket av kvinnan.

- Vår sexualkultur vilar på antagandet att kvinnor njuter av att plågas och att de därmed vill underkasta sig. Den formen av systematiskt kvinnoförtryck kallar jag därför för "kulturell sadism".

Hjördis Levin är 56 år och bor i Stockholm. Hon är historiker, doktorand och författare. Kallar sig sexualpolitiker, är portmotståndare och är medlem i Svenska kvinnors vänsterförbund samt vpk. Mest känd är hon för sin uppmärksammade bok "Testiklarnas herravälde" som kom ut 1986.

Är du en sexualfientlig nypuritan?

- Jag tycker det är idiotiskt att sätta etiketter på folk så fort de yttrar sig om något.

Går sexualitet och jämlikhet att förena?

- Självklart. Det bör i alla fall gå om vi bara vill. Men det beror förstås på vilken sexualitet det gäller. Fungerar kvinnan som ett sexualobjekt kan det däremot aldrig gå att förena.

Du skriver att sexualiteten spelar en viktig roll i förtrycket av kvinnor. På vilket sätt?

- Sexualitet definierar jag i ett vidare begrepp än vad som vanligen görs. Med sexualitet innefattar jag hela det sexuella kulturmönstret med dess könsroller, där man trycker ner kvinnan genom att poängtera skillnaderna mellan könen istället för att visa på likheterna. Ursprungligen betyder också ordet "Sexus" att skilja, sära.

- Det förväntas av mig som kvinna att jag ska ha god hand med blommor. Trots att jag inte har några blommor i mina fönster anser jag mig vara lika mycket kvinna för det.

- Samhället har blivit alltför sexualiserat. Allt är inriktat på att kvinnan måste skaffa sig en partner. Den sexuella njutningen har blivit det högsta målet.

- Påtryckningarna att man ska fullända sig i sin könsidentitet – bli en riktig man eller kvinna – har till uppgift att undertrycka kvinnans frigörelse. Därför har sexualiteten en färdigt konserverande funktion. Sex är därmed politik.

Hur menar du att det här förtrycket har uppkommit då? Hur har vår sexualkultur bildats?

- Vår sexualkultur, kvinno- och sexsyn, har formulerats av sexideologer genom de senaste århundradena. Den mest uttalade av dem var Marquis de Sade.

- Sexideologernas kvinno- och sexsyn har sedan förts ut av psykoanalytiker och skönlitterära författare. En hel ideologisk apparat rättfärdigar, vidmakthåller och förstärker en uppsättning myter och antaganden som givits vetenskaplig status. Det som är myter, hypoteser och teorier används som föreskrifter och normer för att verkligheten ska stämma överens med myten.

- Sexideologernas mest dominerande antagande är att kvinnor njuter av att plågas och därför frivilligt underkastar sig, samt att män tycker om att dominera och plåga. På de antagandena vilar hela det systematiska kvinnoförtrycket som den amerikanska feministen Kathleen Barry kallar "kulturell sadism".

- Pornografin är den kulturella sadismens ideologi. Porren innehåller samma myter och antaganden som i fack- och skönlitteraturen, fast i en grövre och vulgärare form. Det sexuella våldets princip är den samma som i övriga kulturen, men graden av våld är större och förs, i porren, fram oförtäckt.

- De förvrängningar av verkligheten som skapas av pornografin, exempelvis att kvinnan njuter av att plågas, filtreras in i kärlekshistorier och romaner. Förvrängningarna ombildas till kulturella symboler och föreställningar genom varor och annonser.

- Denna ideologi har inte skapats av konservativa krafter i vanlig mening utan av så kallade radikala sexreformatorer. Den sexuella revolutionen har präglats av motsättningar mellan feministerna och sexliberalerna. Motsättningarna har i stort rört sig om den ideologin som den kulturella sadismen bygger på.

Du menar alltså att vår sexualkultur har bildats av att män och kvinnor okritiskt följt ideologier. Tror du inte att könsrollerna formats som en spegel av maktrelationerna i samhället? Är det inte maktrelationerna som dikterar villkoren för våra levnadsmönster?

- Ja det är en svår fråga. Som vpk:are borde jag ju tycka att det är de ekonomiska förhållandena som styr. Men i det här fallet tror jag att det är både och, i en växelverkan.

Märker du själv av de sexideologiska påtryckningarna?

- Det förväntas av mig som kvinna att jag ska ha god hand med blommor. Men jag har inga blommor i mina fönster. Främst därför att jag tycker det är för jobbigt att sköta dem, men också på grund av just de förväntningarna. Trots det anser jag mig vara lika mycket kvinna. Sexualiteten används för att sätta in oss i fack.

- Våra kläder fungerar som signaler och fyller en mycket könsskiljande funktion. Genom modet tvingas flickor och kvinnor att bokstavligen ikläda sig sin roll. Idag kan man till exempel se unga tjejer komma på gatan med tillrufs här, precis som om de hade blivit våldtagna.

- Till och med under det så kallade unisexmodet på början av 70-talet, då män och kvinnor bar samma kläder, framhövdes kvinnornas kroppsformer med åtsmitande kläder. Modet föreskriver att man ska se tillgänglig ut och är en viktig faktor i sexualiserandet av samhället.

- Många äldre kvinnor som kommit upp i 40-50-årsåldern inser att de blivit grundlurade av modersmyten. De ställer sig frågan vad de har gjort av sina liv. Därför är det idag glädjande att se en positiv strömning där kvinnor bryter upp från dåliga äktenskap. Istället för att jaga kortsikliga sexuella sensationer, satsar de på sig själva och gör karriär.

- Många psykoanalytiker och andra experter har genom historien använt en vetenskaplig täckmantel för att rättfärdiga sina egna politiska önskemål att vilja särskilja könen. Till exempel psykologen Kristina Humble tycker att de så kallade velourpapporna inte är några riktiga pappor. Detta med att vara man eller pappa tycker jag inte sitter i kläderna utan i det att man faktiskt avlat ett barn och tar hand om det.

- De så kallade sexliberalerna har spelat en stor roll i det jag kallar sexualisering- en av vårt samhälle. De påstår att sexualdriften inte kan bevingas utan skada. Detta har legitimerat bland annat det sexuella slaveri som kvinnor fått genomlida, från de Sade på 1700-talet och framåt.

- I förlängningen är den rådande sexualpolitiken inget annat än rasism. Det är inte jag den första att påstå. Filosofen Roger Fjällström sade redan i början av 1970-talet att mansrollen är fascistisk.

- Vår sexualpolitik går, precis som apartheidpolitiken i Sydafrika, ut på att rättfärdiga orättvisor och våld främst genom att peka på faktiska skillnader mellan människor men också genom att konstruera skillnader.

Men dagens sexliberaler förordar ju ingen ohämnad utövelse utan poängterar ömsesidigheten i sexualiteten.

- Det har alltid varit män som gått i spetsen för den sexuella revolutionen. Män har kämpat i mäns intressen. Det gäller aborten, preventivmedlen och den sexuella frigjördheten. Allt för att öka promiskuiteten, göra det svårare för flickorna att säga nej och få dem lättillgängligare. Kampen försiggick aldrig i kvinnornas intresse.

- Sexliberalerna var mycket noga i början, cirka 1880-1960, med att betona att "samlaget är ett uttryck för makarnas kärlek till varandra". Kärleken var egentligen det enda som rättfärdigade utomäktenskapligt samlag. Men med tiden har sexliberalismens budskap förändrats. Det samband med romantiken som rörelsen från början hade är numera nästan helt och hållet upplöst. På 1960-talet började "kärlekskravet" att ifrågasättas. Man talade om samlag för vänskaps skull. Nu talas det nästan enbart

Il bacio (kyssen) av Hayez.

- Erotiken, passionen för den andre lyser genom kläderna. Det behövs ingen nakenhet och det är oväsentligt om de här två personerna kommer att ha samlag eller inte. Gemenskapen, närheten, ömheten, ömsesidigheten finns i bilden, även om allt detta inte finns i verkligheten. Kanske var han en förförare, vem vet? Jag hoppas att han inte var det, för bilden gör mig glad och lyckligt stämd. Den får mig att hoppas på en framtid.

- Jag kan känna med paret, återföringens glädje, avskedets smärta eller den stulna stundens andlösna spänning. Alla frågor är inte besvarade. Den blå färgen i kvinnans klänning påminner mig om himlen en vacker sommardag. Skitningarna i sidenet får mig att tänka på det solbelysta havet. Är det romantik? Ja, kanske det. Men bra mycket mera upplyftande och kreativt än det trädiga gnidande av könsorgan mot varandra som vi numera vanligen menar med "erotiska bilder".

- Erotik är passionen för den andre: just dig vill jag vara med. Du är min fröjd och min glädje, oavsett om vi har samlag eller inte. Här är inte "njutningen" och "lusten" huvudsaken, utan den enorma glädjen i att vara kropp vid kropp och själ vid själ.

om samlag för lustens och njutningens skull.

- Från och med 1960-talet, har ett allt tydligare närmande till de Sades linje skett. Han frågade nämligen; Varför måste man älska den man har samlag med. Sexliberalernas kamp för pornografins frisläppande har orsakat kvinnorna en enorm skada. Det övertrampet är oförläpigt. Så konsekvent måste man vara.

Menar du att kvinnor inte skulle ha en egen sexualitet eller få ut egna lustupplevelser i det erotiska könsrollspelet?

- Jo visst har kvinnor en egen sexualitet och utan sexualiteten skulle ju inte mänskostsköket kunna fortleva. Jag missunnar ingen lusten till sex om den är ömsesidig. Men många flickor betalar ett alltför högt pris för sin lustupplevelse. Jag ifrågasätter om den lust de får uppleva tillnärmelsevis uppväger det offer de gör i form av bristande självkänsla och fysiska sjukdomar, isället för att upptäcka andra värden i livet.

- Många gånger manipuleras unga kvinnor mot sin vilja till samlag. De lurats med av männens förförelsemetoder. Metoder som inte bara är accepterade utan som till och med är försvarade och utlärdas av våra olika sexualpolitiker.

- Vi lever i ett sadomasochistiskt kulturmönster som jag har tagit avstånd ifrån. Istället har jag valt andra sidor av livet och trivs alldeles utmärkt med det. Samhället måste bli mer könlöst i ordets positiva bemärkelse.

- Vi måste som Michel Foucault sa, sluta jaga "könet" och istället inrikta oss

på något mer påtagligt, som våra kroppars och själars hälsa och välbefinnande. "Könet" är inget annat än en fantom som ständigt gäckar oss. Slutar vi inte upp med den jakten har mänskligheten bara att invänta döden.

Jag tycker du verkar ha ett förakt för och ett våldtäktsperspektiv på sexualiteten.

- Om jag känner förakt för något så är det för sexliberalernas dubbelmoral, när de sagt sig kämpa för sexuell frihet men samtidigt förhånat friheten att säga nej.

- Sexliberalerna vill ändra på den inställning som säger att sex är fult. Följaktligen gick de ut med det omvända budskapet och predikade att sex är vackert. Det påståendet är inte mera sant än det förstnämnda. Sex kan enligt min uppfattning vara både fult eller vackert.

- Vår sexuella energi är en form av livsenergi, säger Elisabeth Haich. Den kan användas i både goda och onda syften. Det är den insikten som sexliberalerna antingen missat eller förtigt.

- Med en vämlig tolkning av deras budskap, hade de en god tro, att den sexuella energin enbart skulle användas i gott syfte om den fick åtnjuta den så hett eftersträfvade friheten.

- Men tyvärr, det finns alljämt mycket sexualitet som är direkt fult, som till exempel sadomasochismen.

Så du tycker att man ska moralisera över förälskelse och sexualitet även då sexualiteten grundar sig på ömsesidig lust?

- Förtryck kan aldrig vara något fritt val. Den som plågar har alltid övertaget.

En del säger att "en liten klatsch i stjärten är väl inte så farligt". Men vad det egentligen handlar om är blod som sprutar och knäckta ben. I sin förlängning innebär sadomasochism döden. För var ska man sätta gränsen? Det är ingenting att leka med.

Vem ska dra den gränsen och var?

- Genom den allmänna opinionen måste man ta avstånd från sådana saker. Den som säger att den tycker om att plåga eller plågas måste tala till rätta. Exempelvis borde kontaktonser som typen "Kvinna som söker påskrisets sötna sökes" eller "Sträng herre söker kvinna som vill bli gammaldags uppfostrad", - som alltså vill få stryk, förbjudas.

- Jag håller med filosofen Kant som sa att en handling som inte kan göras till allmän norm är en orätt handling. Sadomasochism har gjorts till allmän norm i vårt samhälle. Förkastar vi inte den normen kommer det att sluta illa.

- Sadomasochismen uppmanar det onda hos människan och får samhällliga konsekvenser av omanat slag. Våld föder våld, inte bara i form av så kallad vanlig barmisshandel utan även i form av sadomasochistiska kärleksförhållanden, slagsmål och misshandel av olika slag.

Du ifrågasätter med andra ord om människors utalade vilja verkligen stämmer överens med deras verkliga vilja. Vem, menar du, ska då avgöra vad som är andra människors vilja?

- Jag kan bara hänvisa till mitt föregående svar. Vi får inte vilja något som kan leda till andras lidande och död.

Du säger att du är emot våldet i sexualiteten. Men är det inte att bruka våld mot sexuella minoriteter när man vill stoppa deras, på ömsesidighet grundade, sexualitet?

- Precis så där resonerade de Sade när han argumenterade för den "liderlige" människens skulda rätt att till varje pris, även om små barns liv skulle behöva offras, tillfredsställa sin njutningslystnad. Varje hinder i den vägen ansåg han vara ett våld på individens rätt till njutning, det vill säga den starka individens. Det lilla barnets rätt och frihet att välja, betydde inget för honom. Jag tror det är ytterst sällan det verkligen handlar om "ömsesidighet" i sådana förhållanden.

- Jag tror inte att sadomasochister mår bra. Sadomasochismen är ett sätt att, bokstaveligt talat, piska upp en drift som hellre borde riktas in i andra aktiviteter, till exempel konstnärligt eller annat skapande arbete.

- Sadomasochismens ytterligheter är resultatet av vår sexualpolitik. Ytterst tror jag det handlar om den fruktlösa jakten på könet, på en könsidentitet, på drömmen om den riktiga kvinnan, den riktige mannen. Men eftersom ingen av oss med absolut säkerhet kan säga hur detta ideal egentligen ser ut, så är och förblir det en schimär.

- Därför uppmanar jag alla att sluta jaga könet och istället sträva efter en sund kropp. Sök efter det din kropp mår bra av och bli sund, frisk och stark.

- Även om sadomasochisterna tror att de mår bra just när akten pågår, så kom-

mer en dag efter, när såren ska smörjas och plåstras om, när de brutna benen ska gipsas och när blåmärkena ska döljas.

- Går det så långt som till läkare och sjukhusvistelse får vi alla vara med och betala kalaset. Det handlar som sagt inte bara om en "klatsch i stjärten", fast okunniga människor gärna tror det.

Skulle de sexuella minoriteterna bli lyckligare om de förvägrades sin sexuella utövelse, menar du?

- Jag tror att alla skulle bli lyckligare om sådana beteenden försvann. Jag citerar gärna den svarta amerikanska författarinnan och feministen, Alice Walker i sådana här sammanhang. Vi svarta, sa hon, vet vad piskan innebär. Vi kan aldrig försvara eller stödja sadomasochismen.

Menar du att en människas sexuella läggning också är uttryck för hennes människosyn? Eller kan en människa förena sexualitet och en människosyn med olika förtecken?

- Det är samma sak. Oskiljaktiga. En man som läser porträttningar påverkas av det och får en förändrad syn på kvinnan. Jag tror inte på att våld är en sida av livet.

Du skriver att de Sade var ursprunget till det du kallar den kulturella sadismen, eller med ett annat ord, vår nuvarande sexkultur. Menar du då att sadism inte fanns före de Sade?

- Jo visst. Men Marquis de Sade är den mest konsekvente ideologen. Han är mycket intressant. Genom hans renodlade ideologi förtydligar han för oss det vi hittills bara kunnat ana i vår sexkultur. Man känner igen tendenser i dagens samhälle från hans skrifter.

Du är med och bekämpar det du anser

vara porrens skeva människosyn. Men vilken människosyn har då du när du säger att människors tankar, känslor och sexualitet bara är resultatet av det ideologiska stoppar i dem? Ser du på människors som om de vore inehållslösa påsar?

- Jag har inte sagt att människors tankar, känslor och sexualitet, i allt, beror på ideologisk påverkan. Men jag tror att ideologin betyder mer än vi har fått lära oss. Varför skulle man till exempel annars satsa miljoner på reklam? Det är ju också ett slags ideologiskt budskap som vi vet påverkar människor. Att undersöka det ideologiska budskapet och komma underfund med vad det verkligen står för är en väg till en förändring. En väg som jag har valt.

Tror du att din sexkritiska inställning har ett brett stöd inom antiporrensens?

- Har ingen aning. Ingen från det hållet har kontaktat mig. Och var alla nyoralister och nypunitaner håller hus har jag ibland undrat. De borde ju ha slutit mig till sitt bröst om den rörelsen varit så omfattande som vissa personer och tidningar ålskar att påstå.

- Förresten tycker jag inte om ordet "sexkritisk". Säg hellre att jag är kritisk till vår nuvarande och rådande sexualpolitik.

Anser du att kvinnans frihet var större vid sekelskiftet än den är idag?

- Kvinnans frihet var som störst 1910 - 1930. Kvinnorna hade då vunnit rätten till högre utbildning. De hade i ökad utsträckning börjat kunna försörja sig själva och bli mer ekonomiskt oberoende av försörjande äkta män. Det var vid den tiden de flesta kvinnooägda egna företag, typ Systertrams Anderssons bageri, bildades.

- Sedan på 60-talet gick de flesta

sådana småföretag under när de nya snabbköpen konkurrerade ut dem. Då ändrades också kvinnornas ställning. Från att ha varit egnaföretagare blev kvinnorna underlydande anställda under en manlig butiks-
chef.

Många män och kvinnor bär på skamkänslor kring sin sexualitet. Anser du att skammen är ett bra vapen i kampen för en bättre sexualkultur?

- Absolut inte. Det är ju den som porrindustrin ockrar på.

- Men en naturlig blygsamhet inför att exponera kroppen är bara positivt. Det är naturligt att skydda kroppen från andras blickar.

- Männen, de som besitter makten, har alltid förbehållit sig själva rätten att skylla sina kroppar. Medan kvinnorna haft rollen att exponera sina för männens njutning. Och allt detta medan barnens nakenhet exploaterats av både män och kvinnor, tanklöst och brutalt.

Men tror du inte att det väcker skamkänslor och aggressivitet när man, som du, ifrågasätter mäns och kvinnors köns- och sexidentitet?

- Inte har jag väl ifrågasatt mäns och kvinnors köns- och sexidentitet? Grunden till min kritik är just att folk alldeles för mycket ifrågasätter sin egen identitet som kön istället för att helt enkelt vara män och kvinnor som kämpar och strävar tillsammans.

- Kanske väcker jag skamkänslor och aggressivitet, men även det kan leda till något gott. Det är inte jag som "skärper motståndningarna mellan könen" när jag pekar på dem. De är redan skarpa nog.

Min förhoppning är att skamkänslorna och aggressiviteten i så fall ska leda till eftertanke och omvändelse från en destruktiv och kärlekslös väg.

Anser du att huvudmotsättningen i världen står mellan män och kvinnor?

- Ja, jag tror det. Världen består ju av män och kvinnor. Därför måste vi komma till ett samförstånd mellan könen för att upphäva könsrollerna.

- Jag anser att huvudmotsättningen i världen står mellan de goda och de onda krafterna. Men huvudmotsättningen mellan människor står nog mellan män och kvinnor. Det förtryck och den rasism som uttrycks i de ojämlika könsförhållandena är

det mest omfattande i världen. I förlängningen av det får vi se allt annat förtryck. Könsförhållandena är förebilden för allt annat förtryck. Detta uttrycks bland annat i att kvinnor inte bara torteras i krig och politik, på samma sätt som män. De dessutom våldtas, förnedras och skändas sexuellt, på ett sätt som aldrig sker män.

- I tortyr har det knappast alls förekommit att männen våldtas, vilket ingår som en permanent beståndsdel i tortyr av kvinnor. Genital tortyr av kvinnor är mycket utbredd, inte minst i pornografin.

Vad tycker du om Hans Nestius alternaiv till porren, hans "erotiska bilder"?

- Urtråkiga och töntiga. Det går inte att skildra en känsla i bild. Inte heller några motbilder till porren.

- En bild som väcker sexuell upphetsning präglar betraktaren och formar hans syn på kvinnan.

- Jag känner en ung kille som valt att sluta ligga med tjejer. Han kom nämligen underfund med att tjejerna inte fick ut något positivt av samlaget med honom. Det kändes fel för honom att fortsätta utnyttja kvinnor. Därför bestämde han sig för att leva i celibat.

- Jag frågade honom då om han inte

övergått till att onanera för att stilla sina behov. Det tycker jag skulle kunna vara okej. Men även det hade han tagit avstånd från. De sexuella fantasierna som onanin stimulerade påverkade hans syn på kvinnan negativt och avstod därför från all sexuell aktivitet.

